

Etapy rozwoju widzenia od narodzin do 3 roku życia

Wzrok to jeden z najsłabiej rozwiniętych zmysłów noworodków. Noworodek widzi już w momencie narodzin, ale dysponuje tylko 10 procentami ostrości widzenia, jaką ma człowiek dorosły. W poszczególnych miesiącach życia dziecka następuje dynamiczny rozwój widzenia.

1 miesiąc życia

W 1 miesiącu życia obserwujemy odruch rogówkowy (mechanizm obronny chroniący oko, powieka dotkniętego oka zamyka się) oraz reakcję źrenic na światło (źrenice zwężają się przy umieszczeniu źródła światła blisko oczu). Noworodek często odwraca głowę w kierunku światła (lamp, okien). Większość noworodków krótko fiksuje (utrzymuje spojrzenie) na obiekcie. Jest to fiksacja jednooczna (używa raz jednego oka, raz drugiego). Częściej patrzy na obiekty ruchome niż statyczne. Preferuje duże, kontrastowe, czarno-białe obrazki, przedstawiające proste kształty geometryczne oraz przedmioty o wyraźnych poziomych i pionowych krawędziach. Reaguje na twarz człowieka, dostrzega twarz osób z odległości 15 - 40 cm. Pojawiają się pierwsze ruchy sakkadowe (ruchy oczu, pozwalające na przeniesienie spojrzenia z jednego obiektu na drugi, są one nieprecyzyjne). Śledzi czyli podąża wzrokiem za poruszającym się obiektem w linii poziomej, nie przekracza linii środkowej ciała.

2-3 miesiąc życia

Dziecko bada wzrokowo najbliższe otoczenie. Wpatruje się w różne źródła światła, interesuje się obiektami o jaskrawych barwach. Dłużej wpatruje się w twarz, przygląda się jej elementom -dostrzega nos, oczy i usta. Nawiązuje i utrzymuje kontakt wzrokowy, uśmiecha się w interakcji z dorosłym. Niemowlę dostrzega własne ręce . Spogląda do góry na zabawki oraz śledzi wzrokiem poruszający się przedmiot znajdujący się w odległości 40 – 60 cm od oczu. Śledzi w linii poziomej, pionowej i po okręgu. Obserwuje ruchy osób znajdujących się w pobliżu. Przenosi spojrzenie między obiektami oraz przenosi spojrzenie w kierunku źródła dźwięku. Rozpoznaje niektóre obiekty np. butelkę, reaguje uśmiechem na widok mamy. Pojawiają się ruchy konwergencyjne (zbieżne ruchy gałek ocznych) oraz rozwija się koordynacja obu gałek ocznych (jednoczesne ruchy gałek ocznych w prawo, lewo). Występuje oczopląs optokinetyczny (w czasie obrotów, huśtania oczka lekko przeskakują)

3-5 miesiąc życia

Rozwija się widzenie obuoczne. Dziecko skupia wzrok na przedmiotach z odległości ok. 1m., ustawia oczy centralnie. Ogląda swoje dłonie, zbliża je do oczu. Bawi się rękami w linii środkowej ciała. Przenosi spojrzenie z ręki na obiekt. Przekłada zabawkę z ręki do ręki. Wkłada zabawki do ust pod kontrolą wzroku. Sięga w kierunku zawieszonych zabawek i chwyta je. Szuka wzrokowo przedmiotu który zniknął z pola widzenia. Pojawia się akomodacja z odległości 13-50 cm. Dziecko zaczyna widzieć barwy i dostrzegać głębie.

5-7 miesiąc życia

Dziecko ma w pełni rozwiniętą fiksację obuoczną, skoordynowane ruchy obojga oczu. Oczy są ustawione równolegle. Dziecko obserwuje zabawki prezentowane w całym obszarze pola widzenia (prawa-lewa, góra-dół). Śledzi wzrokiem upadające zabawki oraz przemieszczające się osoby. Manipuluje przedmiotami pod kontrolą wzroku. Rozwija się koordynacja oko-ręka, pamięć wzrokowa (rozpoznaje osoby i przedmioty) oraz różnicuje i odmiennie reaguje na różny wyraz twarzy rodzica. Doskonali się akomodacja, ruchy sakadowe są szybkie i precyzyjne.

7 - 12 miesiąc życia

Dziecko obserwuje otoczenie. Wykazuje zainteresowanie małymi, drobnymi przedmiotami, chwyta je i manipuluje nimi pod kontrolą wzroku. Dostrzega otwory, zagłębienia w zabawkach i wkłada w nie palce. Interesują się pojemnikami, ich otwieraniem i zamykaniem. Przejawia początki zainteresowania obrazkami. Przenosi spojrzenie z osoby na obiekt. Nawiązuje kontakt wzrokowy z dorosłym ze znacznej odległości. Rozróżnia członków rodziny i obcych. Podejmuje próby naśladowania prostych czynności.

13- 18 miesiąc życia

Wzrok w tym okresie jest dominującym sposobem porozumiewania się. Dziecko wykazuje zainteresowanie kolorowymi ilustracjami i książeczkami. Przewraca strony książeczki pod kontrolą wzroku. Szereguje klocki oraz potrafi budować wieżę z klocków. Identyfikuje podobieństwa i różnice. Baza grube kreskami.

Przemieszcza się w kierunku rodzica oraz interesującej go zabawki. Współdziała podczas czynności samoobsługowych.

1,5 -3 roku życia

Dziecko sprawnie śledzi wzrokiem w pełnym zakresie. Naśladuje gesty. Rozróżnia i identyfikuje przedmioty z najbliższego otoczenia. Rozpoznaje i identyfikuje obrazki przedstawiające przedmioty, ludzi. Dziecko identyfikuje podobieństwa i różnice na obrazkach. Nazywa charakterystyczne cechy przedmiotów i ludzi. Dostrzega detale w obrazkach, układa proste układanki. Dobiera bryły geometryczne wg kształtu. Doskonali się koordynacja wzrokowo ruchowa oraz manipulacja.

Najważniejszymi warunkami prawidłowego rozwoju widzenia są: poprawnie zbudowany i sprawnie funkcjonujący układ wzrokowy, odpowiednie światło oraz obecność bodźców wzrokowych.

Opracowanie:

mgr Teresa Kołodziej

Literatura:

M.Walkiewicz-Krutak: *Funkcjonowanie wzrokowe małych dzieci słabowidzących*, Warszawa 2009;

B.Pakuła: *Widzenie: procesy i funkcje*, Akademia Ćwiczę Oko